

Salla Rooney: Keskusteluja ystävien kesken

[PM/31 ADMIN](#)

Puhetta, biletystä ja koukeroisia ihmissuhteita – RIITTA VAISMAA (22.5.2019)

Nuorten ja vähän vanhempienkin elämä on jatkuvaa mesettämistä, tekstiviestejä, sähköposteja ja nettisivuja irlantilaisen Sally Rooney'n esikoisromaanissa *Keskusteluja ystävien kesken*. Teos on samaan aikaan kevyt ja vakava. Kyse on rakkaudesta, suhteiden monista muodoista ja myös identiteetin etsimisestä, oman elämän suunnan hahmottamisesta ja samalla sen hahmottomuudesta.

Rooneyn ilmaisu on nokkelaa sanailua, minimalistista ja toteavaa. Koko kerronta on muokattu lyhyeen mittaan, mikä sopii hyvin yhteen lähes kokoaikaisen nettiviestittämisen kanssa. Vakavat aiheet jäävät jossain määrin kehittymättä tai nousematta esiin, kun yleissävy on keveää ja eri tahoille harovaa. Kerronnan pitää koossa se, että päähenkilö Frances on kertoja. Hänen elämänsä romaanissa eniten mullistuu. On Rooneyltä hyvä oivallus, että hiljainen ja vetäytyvä Frances kertojana määrittelee kerronnan suunnan ja näkökulmat.

Sally Rooney (s. 1991) oli 26-vuotias esikoisteoksena ilmestyessä Irlannissa vuonna 1917. Hän on kirjoittanut romaaniaan jo 15-vuotiaana. Muille nuorille hän myös kirjoittaa. Päähenkilö ja hänen ystävänsä ovat 21-vuotiaita. Teoksen toinen pari ovat runsaat kymmenen vuotta vanhempia. Tämä ikäero koetaan todella suurena molemmin puolin; asiaa toistetaan vähän väliä. Hieman yli 30-vuotiaita kuvataan paikoin jopa vanhoiksi.

Ystävykset ja entiset rakastavaiset yliopisto-opiskelijat Frances ja Robbi harrastavat lavarunouden esittämistä Dublinin vaihtoehtoisilla klubeilla. He saavat hyvää palautetta, mutta runojen kirjoittaja Frances ei uskalla kutsua itseään kirjailijaksi. Kovin helpon oloisesti Francesin säkeet tuntuvat syntyvän. Tämä hieman ihmetyttää, koska tytöt kuitenkin pyrkivät runoilla yhteiskunnalliseen osallistumiseen, jopa hätkähdyttävyyteen. Voimakas ja ulospäin suuntautunut Robbi nauttii esiintymisestä.

Kirjallisuutta ja filosofiaa hieman haahuilevasti opiskeleva Frances on selvästi lahjakas mutta ei järin kunnianhimoinen. Hän on kesätöissä harjoittelijana kustantamossa, missä hänen työnsä on lukea taloon tulevia käsikirjoituksia ja antaa niistä lausuntoja julkaisupäätösten – useimmiten julkaisemattomuuspäätösten – tueksi. Palkka on tuskin nimellinen, eikä Frances edes halua suuntautua kustannusalalle. Hän ei halua suuntautua millekään alalle. Muita keskeishenkilöitä selvästi varattomampi ja vaatimattomammasta perheestä tuleva Frances ei näe edessään tulevaisuutta, jolloin hän kävisi oikeasti töissä ja mm. vastaisi oman elämänsä kustannuksista. Varakkaasta perheestä tuleva Robbi suhtautuu opintoihinsa määrätietoisesti ja on jo mukana erilaisissa projekteissa.

Rooney tuo hyvin esiin henkilöidensä merkittävät elintasoerot. Vaikka tyttöjen varallisuusero on suuri, molemmilla on varsin rosoiset lapsuudenperheet. Tuntuu oudolta, jos Irlannissa ei ole lainkaan opintorahaa tai asumistukea. Perheet elättävät yli 20-vuotiaita opiskelijoita, jotka eivät itsekään pidä itseään vielä aikuisina. Robbi saa tukea runsaasti. Francesin alkoholiongelmainen isä maksaa tyttärelleen kuukausirahaa. Aina hän ei muista tai pysty. Frances on välistä täysin rahaton, edes nuudelipussiin ei ole varaa.

Tyttöjen elämä näyttää olevan jatkuvaa bilettämistä, kosteita kirjojen julkkareita ja näyttelyiden avajaisia. Tyttöjen mielipiteet ovat yhteiskunnallisesti vasemmistolaisia. Vaikka politiikkaan viitataan tämän tästä, se jää silti pääosin julistuksen tasolle, osaksi sitä omaa kuvaa, jota he haluavat muille viestittää. Poliitikka häviää mennen tullen ihmissuhteiden käännteille ja etenkin niiden jatkuvalle vavomiselle. Yhteiskunnalliset kysymykset olivat alisteisia ihmissuhteiden kiemuroille.

Lavarunouskeikan jälkitunnelmissa Frances ja Robbi tapaavat julkisuudessa viihtyvän esseisti ja valokuvaaja Melissan, joka haluaa tehdä tytöistä henkilöjutun merkittävään kirjallisuuslehteen. Tämä tytöille sopii vallan mainiosti. Pian puhutaan jo ystävyystestä, ja Melissan hulppeassa kodissa he tapaavat Melissan aviomiehen, komean näyttelijän Nickin. Ensimmäinen vaikuttaa siltä, että Melissa kiinnostuu avoimesti lesbosta Robbista. Frances tuntuu hiljaisena hiirulaisena jäävän syrjään. Urallaan laskussa oleva Nick näyttää olevan kemuissa lähinnä velvollisuudesta.

Nelikon vaiheet ovat pian varsinainen ihmissuhdevyöhyke. Hiljainen Frances rakastuu Nickiin, ja kohta heillä jo on seksuaalinen suhde. Nick on Francesin ensimmäinen miespuolinen rakastaja. Frances ja Robbi ovat olleet niin kiinteä pari jo kouluvuosista lähtien, ettei muulle ole ollut tilaa.

Nick on varsin selkärangan tyyppi. Hän itse kertoo uudesta suhteestaan Melissalle. Nickille sopisi hyvin, että hänellä olisi samaan aikaan kaksi naista. Hän sanoo Francesille, että tämä sopii myös Melissalle. Nickillä on tapana sanoa kulloisellekin puhekeskustelijalle, mitä olettaa tämän toivovan. Väkisinkin tällaisesta jää kiinni. Romaanin parhaita kohtia on paljastumisesta seuraava Melissan ja Francesin keskustelu. Kokematon Frances on tässä pelissä heikompi osapuoli. Nickillä ja Melissalla on jo ehtinyt olla monenlaisia suhteita.

Keskusteluja ystävien kesken jättää hämmentyneen olon. Aika yksiulotteiselta nuorten dublinilaisten elämä tuntuu. Ehkä kaikki onkin vain loputonta keskustelua. Romaanin loppuratkaisu, jos sellaista on, on vanhanaikainen tai perinteinen. Arvostan sitä, että loppuratkaisu on avoin. Harmittelen sitä, että loppu vahvasti viittaa siihen, ettei mikään ole muuttunut. Nuori, köyhä opiskelijatyttö ja vähän vanhempi varattu ja varakas mies. Asetelma on turhankin tuttu.

Salla Rooney: *Keskusteluja ystävien kesken* (Conversations with Friends). Suom. Kaijamari Sivill. Otava 2019. 289 s.

Riitta Vaismaa on kirjallisuuskriitikko